

Дикань О.В., д.е.н.,
професор кафедри «Менеджмент і адміністрування»,
Коновалов Л.С., к.н.держ.упр.,
старший викладач кафедри «Менеджмент і адміністрування»
Український державний університет залізничного транспорту
м.Харків

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНИХ КОШТІВ

На сучасному етапі в Україні явно позначилася потреба в активізації інструментів державного впливу на соціально-економічні процеси. Економічні функції держави розвиваються, трансформуються, адаптуючись до нових умов, зростає роль контрольних форм реалізації державних функцій. Так, фінансовий контроль активно переходить від традиційної перевірки адресності, доцільності та юридичного обґрунтування розподілу бюджетних асигнувань до контролю ефективного, результативного і економічного використання державних ресурсів. Це обумовлює необхідність теоретичного обґрунтування концептуальних підходів до його здійснення.

Впровадження нового виду державного фінансового контролю – аудиту ефективності використання державних ресурсів – вимагає певних змін, модернізації низки сформованих у державі систем управління фінансовими потоками (особливо бюджетного процесу), впровадження міжнародних стандартів звітності, коригування функцій фінансових відомств країни тощо. З огляду на це, виникає необхідність проведення великого обсягу науково-методичної, організаційно-практичної та нормативно-правової роботи. У цьому зв'язку, очевидна актуальність дослідження, орієнтованого на аналіз практики, вироблення теоретичних, організаційних, нормативно-правових основ аудиту ефективності використання публічних фінансових ресурсів та практичних рекомендацій щодо його впровадження [1].

Значний вплив на розвиток нових видів фінансового контролю та аудиту в Україні має світовий досвід, методологія і практика здійснення аудиту ефективності вищими органами державного фінансового контролю розвинених країн, матеріали і документи спеціальних семінарів і конгресів з проблем аудиту ефективності, що проводяться Міжнародною організацією вищих контрольних органів (INTOSAI), та ін. Незважаючи на наявність певного теоретичного доробку, можна констатувати недостатність теоретико-методологічного обґрунтування використання механізмів аудиту ефективності державних ресурсів.

Теоретичною і методологічною базою дослідження служать теоретичні принципи і положення фундаментальних концепцій державного управління, економіки, державних фінансів, фінансового контролю, обґрунтовані в працях вітчизняних і зарубіжних вчених. Методологія дослідження базується на

широкому арсеналі сучасних методів наукових досліджень, серед яких: логічний, діалектичний, метод узагальнення, комплексний і системний підходи; економіко-статистичного аналізу; методи спостереження, порівняння, аналізу та синтезу; комплексний підхід, програмно-цільовий метод, методи індукції і дедукції, абстрагування, формалізації, сучасних досягненнях системного аналізу, теорії ефективності, теорії соціальної держави, експертних оцінках тощо [2].

Необхідність впровадження аудиту ефективності в систему державного фінансового контролю нашої країни обумовлена дією ряду факторів.

По-перше, на даному етапі розвитку країни в умовах досить обмежених фінансових ресурсів держави підвищення ефективності використання державних коштів виступає значним ресурсом для вирішення наявних соціально-економічних проблем. При цьому аудит ефективності дає можливість не тільки оцінити ступінь ефективності використання коштів, а й, що найбільш важливо, визначити необхідні заходи щодо її підвищення [3].

По-друге, це пов'язано із завданням прискорення економічного зростання і забезпечення на його основі якісно іншого рівня життя населення. Оскільки бюджет є найважливішим інструментом реалізації соціально-економічної політики держави, для виконання даного завдання потрібно, перш за все, значно підвищити ефективність системи фінансового управління. Але остання не може бути ефективною без адекватної їй системи державного фінансового контролю, яка повинна включати поряд з фінансовим аудитом та аудит ефективності.

По-третє, впровадження аудиту ефективності в систему державного фінансового контролю України має велике значення для суспільства, оскільки його результати дозволяють громадянам:

- зрозуміти, які цілі соціально-економічного розвитку висуває в якості пріоритетних для країни Уряд, а для регіонів – регіональна влада;
- зробити діяльність виконавчої влади з управління бюджетом більш відкритою і прозорою для них.

Шляхами вдосконалення механізму державного аудиту ефективності використання публічних коштів в Україні визначено стандартизацію аудиту ефективності та підвищення результативності контролю його якості. Механізм контролю якості аудиту ефективності публічних коштів вдосконалено шляхом виділення основних елементів системи управління якістю, умов, особливостей та інструментів їх реалізації, також розробки переліку критеріїв, за якими можна перевірити і оцінити якість планування аудиту ефективності, здійснення перевірки та підготовки звіту про його результати.

Література

1. Коновалов Л.С. Організаційно-правове забезпечення аудиту ефективності бюджетних програм в Україні / Л.С. Коновалов // Державне будівництво. – 2012. – №2. – [Електронне видання]. – Режим доступу до журн.: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/index.html>

2. Коновалов Л.С. Основні процедури механізму державного аудиту ефективності використання публічних коштів / Л.С. Коновалов // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2013. – Вип. 3 (42). – С. 216-223.

3. Дикань О.В., Дикань В.В., Глушенко Т.М. // Планування і розвиток кар'єри державних муніципальних службовців / Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2018. – Вип. 2 (61). – С. 173-177. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2018-2/index.html>

Дорош І.М.

старший викладач кафедри адміністративного
та фінансового менеджменту
Національний університет «Львівська політехніка»

м. Львів

ПОДОЛАННЯ ОПОРУ ЗМІНАМ У ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

В Україні роками формувалося негативне ставлення до реформ та змін, які дуже часто асоціюються із погіршенням політичної та економічної ситуації в країні. І реформування системи державного управління не виняток. Згідно з результатами соціологічного опитування Центру Разумкова, проведеного у жовтні 2017 р., спостерігається негативне ставлення громадян до більшості реформ, реалізованих протягом року. Так, необхідність цих реформ розуміють менше ніж 25 % опитаних [1].

Перш за все, суспільство повинно розуміти необхідність та незворотність змін державного механізму, переоцінку цінностей та пріоритетів, яке має на меті не лише євроінтеграцію, а й задоволення суспільних інтересів. Нерозуміння та страх перед змінами у суспільстві стає причиною опору, який перешкоджає успішним процесам реформування системи публічного управління та забезпечення сталого суспільного розвитку.

Для кращого розуміння середовища, яке потребує змін проведемо деякі аналогії понять. Держава, як будь-яка організація, згідно із підходами процесно-структурованого менеджменту є відкритою системою із входом та виходом, складається із керуючої та керованої систем та має на меті досягнення певних цілей [2]. На державному рівні ми також маємо процес менеджменту, що складається із низки етапів, спрямованих на отримання певного результату. Проте цим результатом є не лише прибуток, а, перш за все, задоволення суспільних інтересів.

Масштабні трансформації в системі державного управління стають причиною стресогенного середовища для всього суспільства. «Стрес